

Tankönyv – taneszköz

Interjú Eirik Newth norvég íróval

Eirik Newth 1964-ben született Norvégiában. Jelenleg Oslóban él. Ismert asztrofizikus, író, műfordító és újságíró. Ifjúsági ismeretterjesztő könyveivel hazájában minden lehetséges díjat elnyert. Népszerűségét annak köszönheti, hogy bonyolult tudományos kérdéseket képes egyszerűen, a laikusok számára is érthetően elmagyarázni. Ennek köszönhetően nagy számban kap meghívásokat különféle témájú előadások megtartására, és ha úrkutatással kapcsolatos híreket kell megmagyarázni, a norvég televízió és rádióállomások is gyakran hívják segítségül. Nemrégiben Magyarországra is meghívta néhány diák, és nagysikerű előadást tartott a BOBCATSSS konferencián. (A BOBCATSSS olyan évenként megrendező konferencia, amelyet az európai felsőoktatási intézmények könyvtáros-hallgatói szerveznek. Az elnevezés az alapító városok kezdőbetűiből áll össze.) Az idén Budapesten megrendezett konferencia a 13. volt, s témája a könyvtáraknak és könyvtárosságnak az információs társadalomban betöltött szerepe volt.

Eirik Newth-tal Budapesten találkoztam. A remekül megszervezett háromnapos konferencia az ELTE tanárképző főiskolásai és az Oslói Egyetem hallgatói munkáját dicséri. Ők hívták meg előadást tartani Eirik Newth-ot is, akiről már az első nap megtudhatta a közönség, hogy valóban kitűnő előadó.

Az előadás után az egyik szomszédos teremben adott nekem interjút, először az ebook-ról beszélgettünk.

– *Előadásában ön az ebook-ról vagy más néven az elektronikus könyvről is sokat beszélt. Hogyan is kell egy ilyet elképzelni?*

– Az elektronikus formában lévő szöveg olvasásához szükséges egy olvasó-program is. Napjainkban már tulajdonképpen minden könyv elektronikus formában kezdi meg az útját, de a nyomdába kerülés mellett akár az is elképzelhető, hogy ebook készül belőle, és az olvasó a laptopja képernyőjén fogja olvasni, vagy valami ennél is kisebb hordozható számítógépen.

– *Ön szerint megmarad-e a nyomtatott könyv vagy teljesen felváltja majd az elektronikus?*

– A nyomtatott könyv mindenképpen meg fog maradni, de a szerepe fokozatosan csökkenni fog. A ma nyomtatásban megjelenő művek többségét már most is az ismeretterjesztő kiadványok és a tankönyvek alkotják, s ötven év múlva az emberek többsége valószínűleg nem is fog már papírból készült könyvet olvasni.

Persze mindebben az árak is nagy szerepet játszanak. Ma még olcsóbb a papírból készült könyvek előállítása, de idővel ez biztosan változni fog. A laptopok terjedése sem elhanyagolható tényező, hiszen az árak egyre csökken. Norvégiában ma egy laptop árán körülbelül tíz darab regényt lehet beszerezni nyomtatott formában. Ha az elektronikus változat olcsóbb lesz, az olvasók nem fognak többé ragaszkodni a hagyományos könyvhöz.

– *Milyen tanácsot adna azoknak a fiataloknak, akik írással szeretnének foglalkozni?*

– Azt javaslom, hogy csatlakozzanak internetes írói csoportokhoz. Ilyen közösségeket könnyedén lehet találni, s ezekben a szerzők építő jellegű kritikájukkal segítik egymás munkáját.

Az internetes megjelenés azért is fontos, mert ismertséget szerezhethet az íróknak. Enélkül egy elsőkönyves szerzőnek alig van esélye arra, hogy a könyvének kiadót találjon.

– *Az író számára nyereséges lehet-e az, ha megjelentet egy ebook-ot?*

– Igen, ez lehetséges. Kereshet ezzel foglalkozó kiadót, akár nagy cégeket is mint például a Microsoft. Még regényeket is el lehet adni ebben a formában. Az Egyesült Államokban van is ennek piaca, különösen a kicsi, hordozható számítógépeket használók részéről van rá kereslet. Persze ez a piac még mindig nem tekinthető nagynak, de ez meg fog változni.

Az ilyen változásokhoz idő kell, de végül is ahhoz is ötszáz évnek kellett eltelnie, hogy bárki megengedhesse magának, hogy könyveket vásároljon.

– *Őn tudományos témájú könyveket szokott írni gyerekek és tizenéves olvasók számára. Milyen tanácsot adna azoknak, akik valami hasonlót szeretnének csinálni?*

– Emlékezni kell hozzá a gyermekkoraikra. Sokan azt mondják, szülőnek is kell lenni, de ez nem igaz. A legfontosabb, hogy emlékezzünk rá, hogy gyermekkorunkban mi mit tartottunk izgalmasnak, lenyűgözőnek vagy éppen ijesztőnek. Ha ez megy, akkor fogunk tudni olyasmit írni, ami fölkelte a gyerekek érdeklődését.

Ezután Newth büszkén meséli, hogy nemsokára megjelenik a tizenhetedik könyve, és több írását is számos nyelvre lefordították már, olyan is akad köztük, amelyet tizenötre. –Ma már kizárólag az írásból élek.– Mondja.

Az előadásában Eirik Newth többek között az eltűnő könyvek problémájára is felhívta a figyelmet. Könyveket feledünk el minden egyes nap, s ezek között számos értékes mű akad az útikönyvektől a gyermekkönyvekig mindenféle. Eltemetett, elfelejtett művekké válnak több okból kifolyólag. Elfogynak, és ha már nem kaphatók sehol, nem adják ki őket újra. Hibáztatni emiatt pedig sokakat lehet. Mint mondja, a könyvkiadók nem költenek eleget a marketing-tevékenységükre, de a médiát és az inkább televízió-baráttá vált társadalmat is felelősség terheli.

Newth szerint a baj forrása az is, hogy túl sok könyvet adnak ki, és ezt nem a megfelelő formában teszik. Az egyetlen megoldásnak a digitalizálást tartja.

Ezzel kapcsolatban a következőket mondja:

– Ha bekövetkezik, hogy egyes könyveim már nem lesznek kaphatóak, és nem adják ki őket újra, az interneten fogom közzétenni őket pdf formátumban vagy html-fájlok formájában, így nem fognak eltűnni.

– *Őn szerint hogyan fognak megváltozni az olvasási és a tanulási szokások?*

– Az átlagos norvég csak napi tizenkét percet tölt nyomtatott könyv olvasásával, ám harminc percen át olvas az interneten. Norvégiában a fiatalok olvasási szokásai az internetes szövegek hatására máris megváltoztak. Hosszú regényeket már csak keveset olvasnak, de amikor olvasnak, akkor is elektronikus formában teszik. A hiperlinkek révén szabadon mozoghatnak a szövegben, előreugorhatnak vagy vissza is mehetnek, s ezáltal az olvasás és a tanulás folyamata egyaránt megváltozik.

Az internettel kapcsolatban mesélem neki, hogy az egyik oka annak, hogy az internetet nálunk kevesen használják a megfelelő tartalom hiánya. Azt mondja, ez kezdetben náluk is így volt.

– Bár az internetet már 1992-óta használjuk 2000-ig csak kevés érdekes dolgot lehetett rajta találni, jobbára csak személyes oldalakat, mára azonban teljesen megváltozott a helyzet. Mivel az internetes tartalmak nyolcvan százaléka ma angol nyelvű, minden országnak a saját feladata hogy állampolgárai számára információkat biztosítson a saját anyanyelvükön.

Norvégiában a megfelelő tartalom megteremtésében számos nagy cég is szerepet vállalt, bár az állami támogatás is jelentős szerepet játszott. Nálunk sok vállalat foglalkozik oktatási célú játékok és egyéb tartalmak létrehozásával, és a norvég gyerekek az interneten szinte bármilyen őket érdeklő témában találhatnak már információt.

A Wikipedia-nak is van már norvég változata, és van egy teljes enciklopédiánk is az interneten, amit a kiadó reklámcéllal tett elérhetővé, mivel az elégedett felhasználók általában szívesen veszik meg a nyomtatott változatot.

Ezután ismét az írásról és a terveiről kérdeztem.

– Nemrégiben befejeztem egy regényt, egy gyermekkönyvet.

– *Úgy tudom, ez lesz az első alkalom, hogy regénye jelenik meg.*

– Igazából korábban is írtam már prózát, de az eredményt sosem találtam elég jónak ahhoz, hogy megjelenjen. Egy író kétféle dolgot írhat. – Magyarázza lelkesen. – Van olyan, amit csak önmaga számára vet papírra, és van olyan, amit másokkal is szeretne megosztani.

Newth ismét hangsúlyozza, mennyire fontos a számára a visszajelzés, mivel egy író ebből sokat tud tanulni. Ahogy az írásról beszél, kifejezetten boldognak látszik.

Ez az ember, akinek oly sok könyve jelent már meg, ezután azt mondja:

– Most azonban izgatottan várom, hogy milyen lesz a könyv fogadtatása. Ilyenkor minden íróban van némi bizonytalanság.

Az interjút készítette
HEGEDŰS ILONA